

Development of Happiness Learning Scales of Lower Secondary School Students in Bangkok Metropolis

Sirikul Kittimongkolchai¹

Chutima Suraseth²

Abstract

This study aimed to 1) study the meaning and element of Happiness in Learning and 2) develop, examine the quality, and establish the norm of Happiness Learning Scales. The 1st phase was a qualitative study by the synthesis of documents, relevant researches and in-depth interviews with the informants. The 2nd phase involved scale development, assessment, and norm establishment among 240 students from schools in Bangkok metropolis.

The research results indicated that 1) Happiness in Learning was developed from literature review and qualitative data composed of 12 components: (1) good relationship with friend, (2) good relationship with teacher, (3) good relationship with parents, (4) good physical and mental well-being, (5) self-esteem, (6) value of learning, (7) goals of learning, (8) positive emotional in learning, (9) self-regulation, (10) learning flow, (11) learning things aptly and attentively, and (12) learning in suitable environment; and 2) Happiness Learning Scales consisted of 80 items, the evaluation of the technical adequacies of this scale revealed (1) content validity as affirmed by relevant experts, (2) Construct validity was confirmed by the known-group technique ($t = 13.82, p < .05$) (3) the confirmatory factor analysis demonstrated that the model developed fitted with the empirical data ($\chi^2 = 54.25, df = 43, p = .117, \chi^2/df = 1.26, GFI = .964, RMSEA = .033, SRMR = .0329, CFI = .996, AGFI = .934$) and (4) the overall Cronbach's alpha coefficient was at .987 and the norm development yielded the Normalized T-score range of T17.16 - T74.78.

Keywords: Happiness in Learning, Happiness Learning Scales

Received April 7, 2020; Revised July 29, 2020; Accepted July 30, 2020

DOI: 10.14456/jrm.2021.8

¹ Corresponding author, Department of Educational Research and Psychology, Faculty of Education, Chulalongkorn University, Bangkok 10330. Email: som_3740@hotmail.com

² Department of Educational Research and Psychology, Faculty of Education, Chulalongkorn University, Bangkok 10330.
Email: chutima.p@g.chula.ac.th

การพัฒนามาตรวัดความสุขในการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในเขต กรุงเทพมหานคร

สิริกุล กิตติมงคลชัย¹

ชุตินา สุระเศรษฐ²

บทคัดย่อ

การศึกษาในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความหมายและองค์ประกอบความสุขในการเรียน 2) พัฒนา ตรวจสอบคุณภาพและสร้างเกณฑ์ปกติของมาตรวัดความสุขในการเรียน ในระยะที่ 1 การศึกษาเชิงคุณภาพโดยการสังเคราะห์เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลหลัก และระยะที่ 2 การพัฒนา ตรวจสอบและสร้างเกณฑ์ปกติของมาตรวัดความสุขในการเรียนกับนักเรียน 240 คน จากโรงเรียนในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร

ผลการวิจัยพบว่า 1) ความสุขในการเรียนที่ได้จากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องร่วมกับการศึกษาเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย 12 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) การมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อน (2) การมีความสัมพันธ์ที่ดีกับครู (3) การมีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครอง (4) การมีสุขภาพทางร่างกายและจิตใจที่แข็งแรงสมบูรณ์ (5) การเห็นคุณค่าในตนเอง (6) การเห็นคุณค่าในการเรียนรู้ (7) การตั้งเป้าหมายในการเรียนรู้ (8) การมีอารมณ์ทางบวกในการเรียนรู้ (9) การกำกับตนเองในการเรียนรู้ (10) ภาวะสิ้นไหวในการเรียนรู้ (11) การได้เรียนในสิ่งที่ ถนัดและสนใจ และ (12) การได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดีและเอื้อต่อการเรียนรู้ และ 2) มาตรวัดความสุขในการเรียน มีจำนวน 80 ข้อคำถาม ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพของมาตรวัดด้วยวิธีการต่าง ๆ ดังนี้ (1) ความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้อง (2) ความตรงเชิงโครงสร้างด้วยเทคนิคกลุ่มรู้ชัด ($t = 13.82, p < .05$) (3) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2=54.25, df=43, p = .117, \chi^2/df = 1.26, GFI=.964, RMSEA=.033, SRMR=.0329, CFI=.996, AGFI=.934$) และ (4) ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ทั้งฉบับมีค่า .987 ผลการพัฒนากลยุทธ์ปกติในรูปแบบคะแนนที่ปกติอยู่ในช่วง T17.16 – T74.78

คำสำคัญ: ความสุขในการเรียน มาตรวัดความสุขในการเรียน

รับบทความต้นฉบับ 7 เมษายน 2563; รับบทความแก้ไข 29 กรกฎาคม 2563; ตอบรับการตีพิมพ์ 30 กรกฎาคม 2563

DOI: 10.14456/jrm.2021.8

¹ ผู้รับผิดชอบบทความหลัก ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร 10330

อีเมล: som_3740@hotmail.com

² ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร 10330

อีเมล: chutima.p@g.chula.ac.th

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

มนุษย์ทุกคนล้วนปรารถนาที่จะมีความสุข โดยนักปรัชญาชาวกรีกได้กล่าวว่า ความสุขคือความหมาย และวัตถุประสงค์ของชีวิต เป็นจุดมุ่งหมายและจุดจบของการดำรงอยู่ของมนุษย์ (Crispet et al., 2000) ความสุขมีความสำคัญต่อบุคคล ทำให้บุคคลมีอารมณ์หรือความรู้สึกทางบวก (positive emotion) เกิดความรู้สึกมีส่วนร่วมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (engagement) และมีชีวิตที่มีความหมาย (meaning) (Seligman, 2010) ในด้านการศึกษาเช่นกันผู้เรียนย่อมปรารถนาที่จะมีความสุขในการเรียน ความสุขในการเรียนเป็นการแสดงออกถึงพฤติกรรมหรือคุณลักษณะทางบวก เช่น การมองโลกในแง่ดี การคิดบวก การมีสุขภาวะที่ดี (Diener et al., 1999) รวมทั้งการรับรู้ความสามารถทางวิชาการของตนเอง การได้รับความช่วยเหลือจากครูและความพึงพอใจในสภาพแวดล้อมของโรงเรียน (Gilman & Huebner, 2006) ตลอดจนการที่ผู้เรียนรู้สึกเป็นอิสระและผ่อนคลาย มีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมชั้น ยอมรับความแตกต่างซึ่งกันและกัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544)

ความสุขสามารถส่งเสริมให้เกิดขึ้นในโรงเรียนได้ เรียกว่า ความสุขในการเรียน หรือการเรียนรู้อย่างมีความสุข ที่ตรงกับภาษาอังกฤษว่า happiness in learning ซึ่งงานวิจัยในปัจจุบันมีกลุ่มคำที่มีความหมายถึงความสุขอีกหลายคำ ได้แก่ well-being หรือ life satisfaction ซึ่งความสุขในการเรียนนี้เป็นส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญทำให้นักเรียนเกิดพฤติกรรมต่าง ๆ ในการเรียนรู้ โรงเรียนที่มีการเสริมสร้างความสุขในการเรียนจะเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยสร้างความมั่นใจให้เพิ่มขึ้น มีสุขภาวะที่ดี มีความสำเร็จในชีวิต และการทำงานในอนาคต (Gardner, 1993) จากงานวิจัยของ Zaker et al. (2016) พบว่า ความสุขส่งผลทางบวกต่อการรับรู้ความสามารถของตนเอง (self-efficacy) นักเรียนที่มีความสุขจะรับรู้ความสามารถของตนเองดีขึ้น แต่ถ้าบุคคลขาดความสุขจะส่งผลให้เกิดอารมณ์ทางลบ ทำให้บุคคลไม่สามารถควบคุมความวิตกกังวล และขาดความสามารถในการรับรู้ตนเอง (Zaker et al., 2016) ทั้งนี้ผลจากการศึกษาวิจัยยังให้ข้อค้นพบว่า ผู้เรียนที่เรียนรู้อย่างมีความสุขมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (สุขุมาล อุดม, 2548; ฉันทิณีรัตน์พันธ์, 2554; Gökalp, 2020; Choi et al., 2019)

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า ความสุขในการเรียนมีความเกี่ยวข้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ ได้แก่ แนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก (active learning) ที่เน้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย ผ่านการลงมือปฏิบัติจะสนับสนุนให้ผู้เรียนปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองตามความถนัด และความสนใจ เพราะเชื่อว่าหากคนเราได้ลงมือกระทำจะทำให้เกิดความเชื่อมั่นเป็นแรงจูงใจให้เกิดการเรียนรู้ ใฝ่เรียน และเกิดความสุขในการเรียนรู้อย่างแท้จริง (เยาวเรศ ภักดีจิตร, 2557) เช่นเดียวกับแนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการจัดให้ผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่โดยผ่านกระบวนการคิดด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติ เกิดความเข้าใจ และสามารถนำความรู้ไปบูรณาการในชีวิตประจำวัน (ทิตนา ขมมณี, 2545) รวมทั้งทฤษฎีการเรียนรู้มีความสุข ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2540) ที่กล่าวถึง (1) ทฤษฎีการสร้างความรักและศรัทธาที่ผู้เรียนมีต่อครูผู้สอน และเพื่อน (2) ทฤษฎีการเห็นคุณค่าของการเรียนรู้ (3) ทฤษฎีเปิดประตูสู่ธรรมชาติ (4) ทฤษฎีมุ่งมาดและมั่นคง (5) ทฤษฎีดำรงไมตรี และ (6) ทฤษฎีชีวิตที่สมดุล การที่ผู้เรียนปรับตัวให้พอเหมาะ รู้ถึงขีดจำกัดและความปรารถนาของตนเอง และแนวทางการเรียนรู้อย่างมีความสุขของคันสนีย์ ฉัตรคุปต์ (2544) ที่กล่าวว่า การที่ผู้เรียนจะมีความสุขในการเรียนนั้นต้องเริ่มจากด้านผู้เรียน ได้แก่ การที่ผู้เรียนมีสุขภาพร่างกายแข็งแรง สมบูรณ์ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ และปลอดจากสารเสพติด รวมทั้งการมีสุขภาวะทางจิตที่ดี มีอารมณ์ทางบวก นอกจากนี้ ความสุขของผู้เรียนยังมาจากการเรียนการสอน ได้แก่ กระบวนการทางการศึกษาและการประเมินผล ที่ต้องมีเนื้อหาและการประเมินความสามารถที่สอดคล้องกับระดับชั้นและอายุของผู้เรียน

ด้านครูผู้สอน ซึ่งครูเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนสนใจในบทเรียนมากขึ้น และด้านพ่อแม่ผู้ปกครอง ที่ต้องเข้าใจศักยภาพของผู้เรียน คาดหวังตามความเป็นจริง และส่งเสริมสนับสนุนทางการศึกษา และทฤษฎีพัฒนาการของ Piaget (1964) พบว่า ในช่วงวัย 11-15 ปี เป็นช่วงวัยอยู่ในขั้นการคิดอย่างมีเหตุผลเชิงนามธรรม (formal operation stage) เด็กวัยนี้เริ่มคิดแบบผู้ใหญ่ สามารถคิดเป็นนามธรรม สามารถตั้งสมมติฐานและทฤษฎี และสรุปข้อมูลจากสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น (Piaget, 1971) สอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการของ Erikson (1968) ที่พบว่า ในช่วงวัยรุ่นนี้เป็นวัยที่เข้าใจอัตลักษณ์ของตนเอง ค้นพบตนเอง แต่บางคนก็เกิดความสับสนและขัดแย้ง จึงเป็นวัยที่เรียกว่า วิกฤติของพัฒนาการ ด้วยเหตุนี้ ความสุขในการเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นที่จะทำให้มีขึ้นตลอดระยะเวลาในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งในระบบการศึกษาต้องให้ความสำคัญกับจุดเด่นและความสามารถพิเศษของผู้เรียนคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละคน

ผลจากการศึกษาสภาพความสุขในช่วงอายุต่าง ๆ พบว่า วัยรุ่นตอนต้นเป็นวัยที่ไม่มีความสุขอยู่ในระดับต้น ๆ Harowitz, (1962 อ้างถึงในประณต เค้าฉิม, 2549) สอดคล้องกับผลการวิจัยของสำนักงานส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) พบว่า เด็กไทยเรียนหนักที่สุดในโลกรองจากประเทศญี่ปุ่น โดยเด็กไทยเรียนวันละ 8-10 ชั่วโมงต่อวัน ส่งผลให้นักเรียนบางส่วนไม่มีความสุขในการเรียน เกิดความเบื่อจนไม่อยากเรียน ซึ่งเป็นผลมาจากจำนวนเวลาชั่วโมงที่ค่อนข้างมากประกอบกับสถานการณ์กดดันจากสังคม ทำให้จำนวนเยาวชนที่คิดฆ่าตัวตายมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ในปี 2560 กลุ่มเยาวชนมีอัตราการฆ่าตัวตาย 4.94 ต่อประชากรแสนคน ส่วนในปี 2561 เพิ่มขึ้นเป็น 5.33 ต่อประชากรแสนคน (สำนักงานส่งเสริมสุขภาพ, 2560) เช่นเดียวกับข้อมูลการให้บริการสายด่วนสุขภาพจิต 1323 รวมทั้งรายงานการพัฒนาเด็กและเยาวชน ประจำปี 2560 พบว่า ช่วงวัย 13 – 17 ปี ซึ่งเป็นช่วงเข้าสู่ช่วงวัยรุ่น จะพบปัญหาการฆ่าตัวตาย ความเสี่ยง ในการเกิดโรคซึมเศร้าของวัยรุ่นไทยอายุ 10 – 19 ปี มีจำนวนเพิ่มขึ้น (กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2561) ในปี 2561 มีการให้คำปรึกษาทางโทรศัพท์กับกลุ่มเด็กอายุ 11-19 ปี 10,298 ครั้ง หรือร้อยละ 14.6 และในช่วง 6 เดือนแรกของปี 2562 พบว่า 1 ใน 3 ของผู้ที่โทรเข้ามาปรึกษาทั้งหมดเป็นกลุ่มเด็กและเยาวชน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562)

จากการศึกษาแบบวัดความสุข ผู้วิจัยพบว่าแบบวัดความสุขมีองค์ประกอบที่หลากหลาย ทำให้มีการศึกษาในหลากหลายด้านที่แตกต่างกัน ได้แก่ ด้านผู้เรียน ด้านเพื่อน ด้านครูผู้สอน ด้านพ่อแม่ผู้ปกครอง ด้านโรงเรียน ด้านชุมชน ด้านการเรียนการสอน และด้านอื่น ๆ เป็นต้น (จุฬาลักษณ์ ผาอ่อน, 2553; บพิตร อิศระ, 2550; แพรพรรณ พิเศษ, 2548; สำราญ สิริภคมงคล, 2554; อรรพรรณ มากสุข, 2555) ซึ่งพบว่ามาตรวัดความสุขในการเรียนส่วนใหญ่จะเน้นไปที่บุคคลรอบข้างผู้เรียน สถานที่ และสิ่งแวดล้อมในการจัดการเรียนการสอน มากกว่าเน้นความสุขที่เกิดจากอารมณ์ความรู้สึก หรือสภาวะทางจิตใจของผู้เรียนเป็นสำคัญ ทำให้มีตัวชี้วัดที่ค่อนข้างกว้าง นอกจากนี้ แบบวัดความสุขในการเรียนส่วนใหญ่พัฒนาขึ้นสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายถึงระดับปริญญาบัณฑิต ทำให้มาตรวัดความสุขในการเรียนของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีค่อนข้างน้อย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความหมาย องค์ประกอบ และพัฒนามาตรวัดความสุขในการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โดยการกำหนดตัวบ่งชี้และพฤติกรรมบ่งชี้ที่ชัดเจนสามารถมองเห็นเป็นรูปธรรมจากการสังเคราะห์องค์ประกอบของความสุขในการเรียนจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อให้ได้พฤติกรรมบ่งชี้ที่ครอบคลุมและตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด โดยผู้วิจัยมุ่งเน้นความสุขในการเรียนที่มาจากตัวผู้เรียนเองเป็นหลัก เนื่องจากความสุขด้านผู้เรียนเกิดจากการที่ผู้เรียนรับรู้ถึงความสุขนั้นและแสดงออกทางพฤติกรรม ซึ่งเป็นคุณลักษณะภายในของบุคคล ถือเป็นปัจจัยภายในที่สามารถพัฒนาเพื่อให้เกิดความสุขในการเรียนเพิ่มขึ้นได้ ผู้วิจัยจึงเห็นว่า งานวิจัยนี้จะ เป็นประโยชน์ในการศึกษาในด้านความสุขในการเรียนของนักเรียน เพื่อพัฒนานักเรียนให้เกิดความสนใจ

ในการเรียน มีแรงจูงใจในการเรียนและสามารถเติบโตขึ้นเป็นบุคคลที่ประสบความสำเร็จในด้านการเรียนได้ และสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีความสุขได้อย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1) เพื่อศึกษาความหมายและองค์ประกอบของความสุขในการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตกรุงเทพมหานคร

2) เพื่อพัฒนา ตรวจสอบคุณภาพ และสร้างเกณฑ์ปกติของมาตรวัดความสุขในการเรียนของนักเรียน มัธยมศึกษาตอนต้นในเขตกรุงเทพมหานคร

กรอบแนวคิดการวิจัย

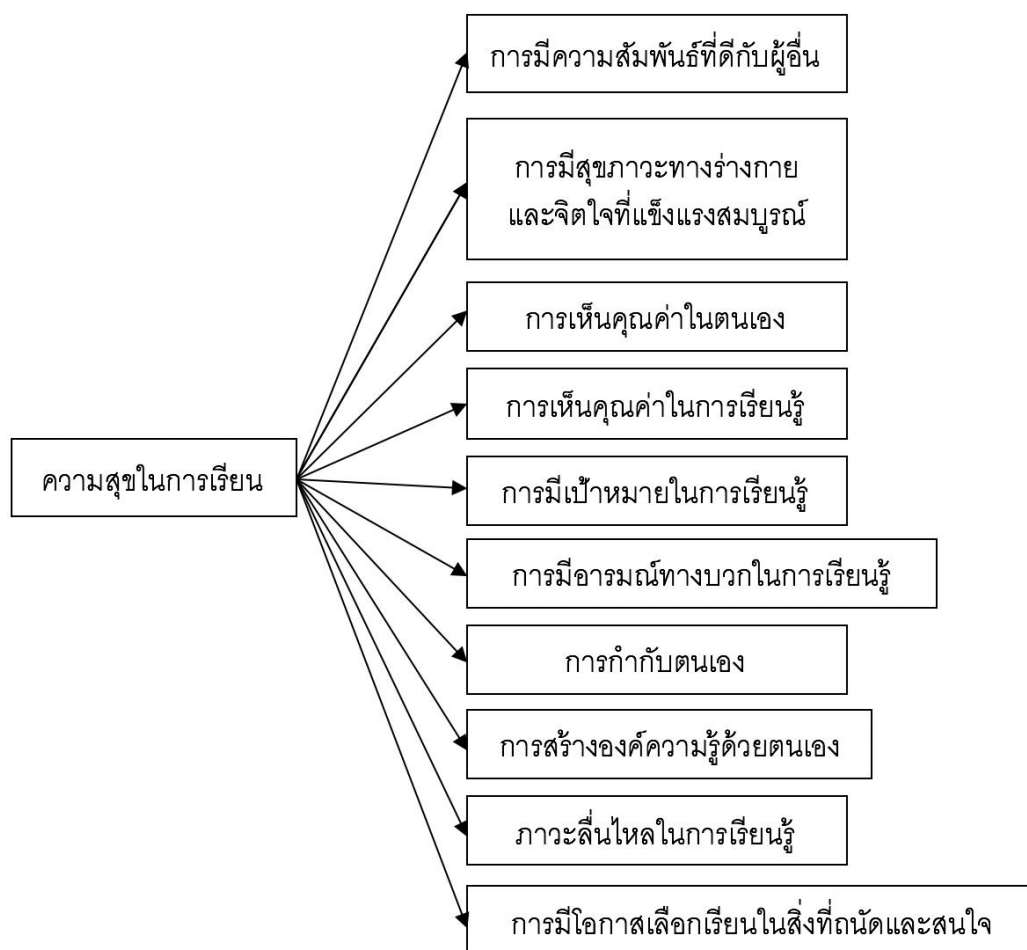
จากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสุขในการเรียน ซึ่งประกอบด้วยความหมาย ขององค์ประกอบความสุขในการเรียน แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง พบว่ามีการศึกษาความสุขในการเรียน ในหลากหลายด้าน ได้แก่ ด้านผู้เรียน ด้านเพื่อน ด้านครูผู้สอน ได้แก่ ทฤษฎี PERMA Model (+ PLUS) ของ Seligman (2011) แนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (student-centered learning) (Cannon, 2000; McCombs & Whistler, 1997; Rogers, 1983;) แนวคิดการจัดการเรียนการสอนแบบใฝ่รู้ (active learning) (Barnes, 1989; Bonwell & Eison, 1991; Winterbottom, 2017) แนวคิดการเรียนรู้ อย่างมีความสุขของกิตติยวดี บุญซื่อ และคณะ (2540) แนวคิดการเรียนรู้อย่างมีความสุขของสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2540) และแนวคิดการเรียนรู้อย่างมีความสุขของคັນสนีย์ ฉัตรคุปต์ (2544) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจำนวน 25 งาน สามารถสังเคราะห์องค์ประกอบของความสุขในการเรียนด้านผู้เรียน ดังตาราง 1

ตาราง 1 ความถี่จากการสังเคราะห์องค์ประกอบของความสุขในการเรียนที่มีความเชื่อมโยงกับทั้งจาก แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสุขในการเรียน

องค์ประกอบของความสุขในการเรียน	ความถี่
1. การมีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น	12
2. การมีสุขภาพร่างกายและจิตใจแข็งแรงสมบูรณ์ เกิดความพร้อมในการเรียนรู้	9
3. การเห็นคุณค่าในตนเอง	7
4. การเห็นคุณค่าในการเรียนรู้	6
5. การมีเป้าหมายในการเรียนรู้	6
6. การมีอารมณ์ทางบวกในการเรียนรู้	6
7. การกำกับตนเอง	4
8. การสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง	3
9. ภาวะสิ้นไหวในการเรียนรู้	3
10. การมีโอกาสเลือกเรียนในสิ่งที่ถนัดและสนใจ	2

ผู้วิจัยคัดเลือกองค์ประกอบของความสุขในการเรียนด้านผู้เรียนที่มีความสอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่มีความถี่ตั้งแต่ 2 รายการขึ้นไป ได้จำนวนทั้งสิ้น 10 องค์ประกอบ เพื่อนำมา เป็น ร่างกรอบแนวคิดความสุขในการเรียนและใช้เป็นข้อมูลสำหรับการศึกษาข้อมูลเชิงประจักษ์ด้วยการสัมภาษณ์ เชิงลึกต่อไป ดังภาพ 2

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพ 2 ร่างกรอบแนวคิดความสุขในการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตกรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีลักษณะเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (mixed methods research) เพื่อพัฒนามาตรวัดความสุขในการเรียน โดยผู้วิจัยเริ่มจากการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพก่อน จากนั้นจึงเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงปริมาณเป็นลำดับถัดมา ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพแบบปรากฏการณ์วิทยา (phenomenology) (ชาย โพธิ์สิตา, 2550) โดยศึกษาประเด็นสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความสุขในการเรียนจากประสบการณ์ของผู้เรียนที่มีลักษณะร่วมกัน (common experience) เพื่อรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลและนำมาพัฒนาเป็นกรอบแนวคิดขององค์ประกอบและนิยามเชิงปฏิบัติการ รวมทั้งเพื่อพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของมาตรวัดความสุขในการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตกรุงเทพมหานครด้วยวิธีการเชิงปริมาณต่อไป

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 และเขต 2 ภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2561 รวมจำนวน 124,755 คน

ตัวอย่างวิจัย ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามระยะการวิจัย ดังนี้

การวิจัยระยะที่ 1 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาสภาวะ ลักษณะ และองค์ประกอบความสุขในการเรียนของนักเรียน โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขต 1 และเขต 2 เขตละ 2 โรงเรียนจำนวนทั้งสิ้น 4 โรงเรียน โดยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก (key informants) ที่ผ่านเกณฑ์คัดเข้าจำนวน 24 คน ซึ่งมีการประเมินทั้งจากครูและนักเรียนประเมินตนเองจากแบบประเมินตนเองตามเกณฑ์คัดเข้าในระดับมากขึ้นไป

การวิจัยระยะที่ 2 เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อพัฒนาและตรวจสอบมาตรวัด รวมทั้งการสร้างเกณฑ์ปกติของมาตรวัด โดยกลุ่มตัวอย่างในระยะนี้แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ 1 ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือเบื้องต้น จำนวน 60 คน โดยใช้การคัดเลือกแบบเจาะจงจากโรงเรียนสหศึกษาที่มีนักเรียนคณะทั้งชายและหญิง จำนวน 1 โรงเรียน โดยคัดเลือกห้องเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นแบบละครดับชั้น (มัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง 3) และคณะเพศ (ชายและหญิง) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างมีคุณลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยในครั้งนี้

กลุ่มที่ 2 ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันและการพัฒนาเกณฑ์ปกติของมาตรวัดความสุขในการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตกรุงเทพมหานคร ในการกำหนดขนาดตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้วิธีการของ Hair (2010) ซึ่งกำหนดให้ขนาดตัวอย่าง 5-20 คนต่อ 1 พารามิเตอร์ ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขนาดตัวอย่าง 10 คนต่อ 1 พารามิเตอร์ มีจำนวนพารามิเตอร์ที่ต้องประมาณค่าทั้งหมด 24 ตัว ดังนั้นจึงมีขนาดตัวอย่างที่เหมาะสมจำนวน 240 คน โดยการใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน (multistage-random sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 2 ระยะ ดังนี้

การวิจัยระยะที่ 1 ผู้วิจัยใช้ 1) แบบประเมินตามเกณฑ์คัดเข้า จำนวน 2 ฉบับ ได้แก่ 1.1) ฉบับสำหรับครูประจำชั้นหรือครูแนะแนว และ 1.2) ฉบับสำหรับนักเรียนประเมินตนเอง มีลักษณะเป็นแบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อคัดเลือกนักเรียนที่มีคุณสมบัติผ่านเกณฑ์การคัดเข้า และ 2) แบบสัมภาษณ์ ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ ระดับชั้น อายุ และข้อคำถามในการสัมภาษณ์จำนวน 5 ข้อคำถาม ซึ่งผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน

การวิจัยระยะที่ 2 ผู้วิจัยพัฒนามาตรวัดความสุขในการเรียน มีลักษณะเป็นมาตรประมาณค่า 5 ระดับ โดยแบบวัดฉบับร่างมีข้อคำถามจำนวน 99 ข้อ และมาตรวัดความสุขในการเรียนฉบับสมบูรณ์มีข้อคำถามจำนวน 80 ข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลแบ่งเป็น 2 ระยะ ดังนี้

การวิจัยระยะที่ 1 การเก็บข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพโดยผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกกับนักเรียนที่ได้รับการเสนอชื่อจากครูว่าเป็นผู้มีความสุขในการเรียนและผ่านการประเมินตามเกณฑ์คัด

เข้าทั้งจากครูประจำชั้นหรือครูแนะแนวและการประเมินตนเอง ค่าเฉลี่ยรวมระดับมากขึ้นไป (ตั้งแต่ 3.00 ขึ้นไป) โดยใช้เวลาสัมภาษณ์โดยเฉลี่ยคนละ 15 นาที

การวิจัยระยะที่ 2 ผู้วิจัยพัฒนามาตรวัดฉบับร่างจำนวน 99 ข้อ นำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา จากนั้นนำมาตรวัดที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขจำนวน 80 ข้อ ไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 60 คน เพื่อหาคุณภาพเบื้องต้นของมาตรวัดความสุขในการเรียน และนำมาตรวัดที่ได้ไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 240 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันและสร้างเกณฑ์ปกติของมาตรวัดความสุขในการเรียน

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน ซึ่งนักเรียนที่ได้รับการสุ่มทุกคนจะเป็นตัวอย่างสำหรับการวิจัยโดยใช้มาตรวัดความสุขในการเรียนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ซึ่งเมื่อได้รับอนุญาตให้เก็บข้อมูลจากทางโรงเรียนแล้ว ผู้วิจัยทำการจัดส่งมาตรวัดความสุขในการเรียนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น พร้อมคำอธิบายเกี่ยวกับมาตรวัดให้แก่ครูที่ทำหน้าที่ประสานงานในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากนั้นดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยครูที่ทำหน้าที่ประสานงานและผู้วิจัยในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และเมื่อทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของมาตรวัด และนำข้อมูลไปวิเคราะห์ต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล. ผู้วิจัยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 2 ระยะ ดังนี้

การวิจัยระยะที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากผลการสัมภาษณ์ความสุขในการเรียน โดยผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis) โดยมีขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

4.1) การถอดเทปสัมภาษณ์ การให้รหัสข้อมูล (coding) การจัดกลุ่มหรือจัดหมวดหมู่ข้อมูล (categorization) การจัดกลุ่มที่เหมือนกันเข้าด้วยกัน (themes) มาสร้างเป็นกลุ่มย่อย (sub categories) และนำรหัสที่มีโน้ตคล้ายกันมารวมกันแล้วสร้างเป็นหมวดหมู่ (categories)

4.2) การสังเคราะห์กรอบโน้ตเกี่ยวกับความสุขในการเรียน เพื่อกำหนดเป็นนิยามขององค์ประกอบที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ต่อไป

4.3) ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (data triangulation) เพื่อตรวจสอบว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มานั้นถูกต้องหรือไม่ 1) ตรวจสอบจากแหล่งเวลา จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักในช่วงเวลาที่ต่างกัน ว่าถ้าข้อมูลต่างช่วงเวลากันจะเหมือนกันหรือไม่ 2) ตรวจสอบแหล่งสถานที่ (ชาย โพธิ์สิตา, 2550) โดยผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักทั้งในโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 และเขต 2 เพื่อพิจารณาว่าถ้าข้อมูลต่างสถานที่กันจะเหมือนกันหรือไม่ และ 3) ตรวจสอบจากแหล่งบุคคล โดยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 24 คนเพื่อพิจารณาว่าถ้าผู้ให้ข้อมูลเปลี่ยนไป ข้อมูลจะเหมือนเดิมหรือไม่ ซึ่งผู้วิจัยพบว่าจากการตรวจสอบข้อมูลโดยพิจารณาจากแหล่งเวลาที่แตกต่างกัน จากแหล่งสถานที่ที่แตกต่างกัน และจากแหล่งบุคคลที่แตกต่างกัน พบว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มานั้นมีความคล้ายคลึงกันและเป็นไปในแนวทางเดียวกัน

การวิจัยระยะที่ 2 ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

4.1) การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น โดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2) การวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ โดยการวิเคราะห์ความตรงเชิงเนื้อหา วิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้างด้วยเทคนิคกลุ่มรู้ชัด และวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับคะแนนรวมของข้อคำถามในมาตรวัด รวมทั้งวิเคราะห์ค่าความเที่ยง โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค วิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้างด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน และสร้างเกณฑ์ปกติของความสุขใน

การเรียนรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตกรุงเทพมหานคร โดยการหาค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ และคะแนนที่ปกติ ซึ่งเป็นเกณฑ์ในระดับท้องถิ่น (local norm) คือ ในเขตกรุงเทพมหานคร (สมนึก ภัททิยธนี, 2546) โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง 240 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอนที่ครอบคลุมทั้ง 2 เขตในกรุงเทพมหานคร จึงถือเป็นตัวแทนที่ดี (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ, 2539)

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยแบ่งผลการวิจัยเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากมาตรวัดความสุขในการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตกรุงเทพมหานคร ตอนที่ 2 ผลการตรวจสอบคุณภาพมาตรวัดความสุขในการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตกรุงเทพมหานครที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น รวมทั้งการวิเคราะห์ค่าปกติวิสัยสำหรับมาตรวัดความสุขในการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตกรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์จากมาตรวัดความสุขในการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตกรุงเทพมหานคร

ตัวอย่างวิจัยซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลหลักในการสัมภาษณ์เชิงลึกมีคุณลักษณะผ่านเกณฑ์การคัดเลือกที่กำหนด จำนวนทั้งสิ้น 24 คน จาก 4 โรงเรียนที่ครอบคลุมเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำนวน 2 โรงเรียน และเขต 2 จำนวน 2 โรงเรียน แบ่งเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ระดับชั้นละ 2 คน (เพศชาย 1 คน เพศหญิง 1 คน)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ให้ข้อค้นพบสอดคล้องกับการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและได้องค์ประกอบเพิ่มเติม จำนวน 1 องค์ประกอบ ได้แก่ การได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดีและเอื้อต่อการเรียนรู้ และสามารถแยกองค์ประกอบความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น ได้เป็น 3 องค์ประกอบ ได้แก่ การมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อน การมีความสัมพันธ์ที่ดีกับครู และการมีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครอง นอกจากนี้ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพไม่พบองค์ประกอบการสร้างความรู้ด้วยตนเอง ดังนั้น สามารถสรุปความสุขในการเรียนทั้งหมด ได้เป็น 12 องค์ประกอบ และมีนิยามเชิงปฏิบัติการในแต่ละองค์ประกอบดังตาราง 2

ตาราง 2 นิยามเชิงปฏิบัติการขององค์ประกอบและตัวอย่างที่ได้จากการสัมภาษณ์

นิยามเชิงปฏิบัติการขององค์ประกอบ	ตัวอย่างที่ได้จากการสัมภาษณ์
1) การมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อน หมายถึง การที่ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อน สามารถพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน สามารถเรียน ทำงานหรือทำกิจกรรมร่วมกันกับเพื่อน รวมทั้งให้คำปรึกษาและช่วยเหลือซึ่งกันและกันทั้งในเรื่องการเรียนและเรื่องส่วนตัว มีน้ำใจไมตรีที่ดีต่อกัน และได้รับการสนับสนุนในด้านการเรียนจากเพื่อน	“ได้เจอเพื่อน...ได้นั่งเรียนกับเพื่อน...ได้ปรึกษากับเพื่อน...ได้ปรึกษาเรื่องราวได้แชร์ประสบการณ์ในชีวิตให้กับเพื่อนผมรู้สึกว่าคุณมีความสำคัญในชีวิตของผมมาก ลองคิดดูถ้าสมมติผมนั่งเรียนคนเดียว ไม่มีเพื่อนคอยช่วยเหลือ ไม่มีเพื่อนคุยด้วยก็คงจะว่าเหว่น่าดู” (P06)
2) การมีความสัมพันธ์ที่ดีกับครู หมายถึง การที่ผู้เรียนรับรู้ว่าคุณครูเข้าใจและปฏิบัติต่อผู้เรียนทุกคนอย่างเท่าเทียม ใจดี และมีความเมตตา กรุณา รวมทั้งผู้เรียนสามารถสอบถามเนื้อหาหรือบทเรียนที่ไม่เข้าใจ และเล่าปัญหาของตนเอง โดยการได้รับคำปรึกษา และความช่วยเหลือจากครูทั้งในเรื่องเรียนและเรื่องส่วนตัว ผู้เรียนรู้สึกรักและเคารพครูผู้สอน นอกจากนี้ครูที่สอนเข้าใจ สอนสนุกและมีสื่อประกอบการเรียนรู้ จะทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกรักเรียนและเข้าใจในบทเรียนมากยิ่งขึ้น	“ได้ปรึกษาเรื่องราวและแชร์ประสบการณ์ในชีวิตให้กับครูฟังว่ามีปัญหาอะไรในชีวิต ได้พูดคุยกันสารพัด ทั้งเรื่องส่วนตัวและเรื่องที่บ้าน...ถ้าเป็นครูที่ผมสนิท...ก็ครูแนะแนวที่เป็นครูที่ปรึกษาให้คำปรึกษาได้ทุกเรื่อง เรื่องเรียนเรื่องความรัก เรื่องครอบครัว” (P06)

ตาราง 2 (ต่อ) นิยามเชิงปฏิบัติการขององค์ประกอบและตัวอย่างที่ได้จากการสัมภาษณ์

นิยามเชิงปฏิบัติการขององค์ประกอบ	ตัวอย่างที่ได้จากการสัมภาษณ์
3) การมีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครอง หมายถึง การที่ผู้เรียนได้รับความรัก ความเอาใจใส่ การให้คำปรึกษาที่ดีและกำลังใจในเรื่องการเรียนจากครอบครัว รวมทั้งการที่ผู้ปกครองหรือครอบครัวให้ความสำคัญในเรื่องการเรียนของผู้เรียน และสนับสนุนในด้านการเรียน การส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรู้เพิ่มขึ้น และการช่วยเหลือเมื่อผู้เรียนเกิดปัญหาในด้านการเรียน	“ครอบครัวช่วยสนับสนุนเรา ไม่ว่าเราจะทำอะไรช่วยคอยดูแลและเป็นที่ยกย่องให้เราได้” (P03) “การที่เราได้รับความช่วยเหลือจากพ่อแม่ที่คอยผลักดันผมในเรื่องการเรียน” (P08)
4) การมีสุขภาพทางร่างกายและจิตใจที่แข็งแรงสมบูรณ์ หมายถึง การที่ผู้เรียนมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีความสมบูรณ์พร้อมทั้งทางร่างกายและจิตใจ ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บและสารเสพติด ได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี และสะดวกสบาย มีอาหาร มีอุปกรณ์พื้นฐานในการเรียนเพียงพอ รวมทั้งการได้รับความรักและได้รับการยอมรับ ทำให้เกิดความพร้อมในการเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ	“การยิ้มแย้มแจ่มใส แบบ...อารมณ์ดีแล้วก็ส่งผลทำให้สุขภาพดี” (P09) “ความสุขในการเรียนทำให้สุขภาพร่างกายแข็งแรง ไม่เจ็บป่วย” (P20)
5) การเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง ความรู้สึกของผู้เรียนที่รับรู้ว่าตนเองมีคุณค่า มีความหมาย และเชื่อมั่นว่าตนเองเป็นคนที่มีความสามารถ รวมทั้งรับรู้ว่าตนมีความสามารถจากประสบการณ์ทางวิชาการในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย หรือการสอบที่ประสบความสำเร็จ นำไปสู่ความภาคภูมิใจในตนเอง	“หนูชอบเรียนวิชาคอมพิวเตอร์ค่ะ เพราะหนูชอบเกี่ยวกับการเขียนโปรแกรม...หนูคิดว่าหนูทำมันได้ดีด้วยค่ะ” (P17)
6) การเห็นคุณค่าในการเรียนรู้ หมายถึง การที่ผู้เรียนเห็นคุณค่าของบทเรียน หรือสิ่งที่ได้เรียนรู้ว่าสามารถก่อให้เกิดประโยชน์ หรือมีความหมายต่อตนเองและบุคคลรอบข้างอย่างไร รวมทั้งเข้าใจว่าความรู้ที่ได้รับจากบทเรียนหรือกิจกรรมต่าง ๆ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียนมากยิ่งขึ้น รวมทั้งต้องการนำสิ่งที่ตนเองเรียนรู้ไปพัฒนาและส่งเสริมสังคมต่อไปในอนาคต	“ผมชอบวิชาคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์...ผมได้ช่วยเหลือเพื่อน ๆ เวลามีคนที่ไม่เข้าใจมาให้ผมช่วยสอน มันทำให้ผมรู้สึกดีที่ได้ช่วยเหลือเพื่อน ๆ และต่อไปผมคิดว่าอาจจะไปถึงการได้ทำประโยชน์ให้แก่สังคม” (P16)
7) การมีเป้าหมายในการเรียนรู้ หมายถึง การที่ผู้เรียนมีเป้าหมายหรือจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้หรือมีสิ่งที่ตนเองสนใจอยากรู้ และมีการวางแผนการศึกษาต่อหรือการประกอบอาชีพในอนาคต รวมทั้งความตั้งใจที่จะมุ่งสู่ความสำเร็จ โดยการปฏิบัติตามเป้าหมายที่ได้วางแผนไว้อย่างเป็นขั้นเป็นตอน	“หนูอยากหาความรู้เพิ่มเติมในอนาคตไว้เป็นการศึกษาของตนเอง และเป็นอาชีพของตัวเองค่ะ” (P01)
8) การมีอารมณ์ทางบวกในการเรียนรู้ หมายถึง อารมณ์หรือความรู้สึกของผู้เรียนที่แสดงออกถึงความพึงพอใจในชีวิต ยิ้มแย้มแจ่มใส หัวเราะ ร่าเริง สดใส เบิกบานใจ สนุกกับการเรียนและการทำกิจกรรม ไม่เกิดความเศร้าโศกเสียใจ ความเครียด หรือเบื่อหน่ายต่อการเรียนรู้ รวมทั้งการไม่เกิดความวิตกกังวลและกดดันตนเองในการเรียนเรียนรู้	“หนูชอบเรียนวิชาศิลปะกับดนตรี รู้สึกอยากเรียน รู้สึกดีที่ได้เรียน...ตอนที่หนูมีความสุข หนูจะยิ้ม ร่าเริงกว่าปกติ...ทำให้คนรอบข้างรู้สึกดีตามไปด้วย...รับรู้ตอนที่หนูมีความสุขจะไม่เครียด...เพราะความเครียดยิ่งทำให้เรากดดันและทำไม่ได้” (P13)

ตาราง 2 (ต่อ) นิยามเชิงปฏิบัติการขององค์ประกอบและตัวอย่างที่ได้จากการสัมภาษณ์

นิยามเชิงปฏิบัติการขององค์ประกอบ	ตัวอย่างที่ได้จากการสัมภาษณ์
9) การกำกับตนเองในการเรียนรู้ หมายถึง การที่ผู้เรียนสามารถควบคุมพฤติกรรมในการเรียนรู้ มีความรับผิดชอบและเอาใจใส่ต่อภาระงานที่ได้รับมอบหมาย สามารถควบคุมตนเองในการแสวงหาความรู้ เข้าเรียนตรงเวลา มีความตั้งใจและกระตือรือร้นในการเรียนรู้ และรู้จักการแบ่งเวลาในการเรียนและการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งเปิดใจยอมรับและมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาต่าง ๆ และหาแรงจูงใจในการเรียนรู้เพื่อเป็นแบบอย่างในการเรียนรู้ของตนเอง	“หมั่นคอยหาความรู้ แล้วก็ศึกษาเพิ่มเติม อันไหนที่เราไม่เข้าใจก็ศึกษาเพิ่มเติม อันไหนที่เราเข้าใจก็เข้าใจมากขึ้น แบบทำให้เราอยากรู้เรื่องนี่มากขึ้น” (P03) “ตั้งใจเรียนมากขึ้นครับ ใช้ความพยายามของเราด้วย ถ้าเราตั้งใจเรียนมากขึ้น เราจะได้คะแนนดี มันทำให้ผมมีความสุขในการเรียนมากขึ้นครับ” (P24)
10) ภาวะสิ้นไหวในการเรียนรู้ หมายถึง สภาวะที่ผู้เรียนมีสมาธิจดจ่ออยู่กับบทเรียนหรือกิจกรรมทางวิชาการอย่างต่อเนื่องด้วยความเพียรพยายามเป็นระยะเวลานาน จนกระทั่งลืมเวลาที่กำลังผ่านไป ซึ่งบทเรียนหรือกิจกรรมนั้นมีความสอดคล้องกับทักษะของผู้เรียน	“ทำให้ผมมีสมาธิในการเรียนมากขึ้นครับ เวลาผมชอบก็จะจดจ่อกับมันได้มากกว่า” (P14) “ความสุขในการเรียนส่งผลทำให้ผมมีสมาธิในการเรียนมากขึ้นครับ” (P18)
11) การได้เรียนในสิ่งที่ถนัดและสนใจ หมายถึง การที่ผู้เรียนรับรู้ว่าคุณมีความชอบในกิจกรรมใด และผู้เรียนได้เรียนหรือปฏิบัติกิจกรรมนั้นทั้งทางวิชาการ และกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่หลากหลายตามที่สนใจ ซึ่งสอดคล้องกับความสามารถและความถนัดของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ได้ลงมือปฏิบัติ ตลอดจนเกิดจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ และความท้าทาย	“ชอบกิจกรรมประเภทที่ได้พูด ได้สนุกกับกิจกรรมนั้นค่ะ...หนูชอบเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ค่ะ เพราะได้ทดลอง ได้รู้สิ่งที่เราไม่เคยรู้ ได้ทดลองอะไรใหม่ ๆ...ชอบกิจกรรมประเภทที่ได้พูด ได้สนุกกับกิจกรรมนั้น ได้ลงมือทำจริง ๆ ค่ะ” (P05)
12) การได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดีและเอื้อต่อการเรียนรู้ หมายถึง การที่ผู้เรียนได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดีภายในโรงเรียน โรงเรียนที่มีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ สะอาด ร่มรื่น และน่าเรียน ส่งผลทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกว่าโรงเรียนน่าเรียนอยากเรียนมากยิ่งขึ้น	“สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนก็มีผลค่ะ ถ้าสมมุติสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนดี...โรงเรียนน่าเรียน เราก็จะมีความสุขค่ะ” (P01)

ตอนที่ 2 ผลการตรวจสอบคุณภาพของมาตรวัดความสุขในการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตกรุงเทพมหานครที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

ผู้วิจัยตรวจสอบคุณภาพของมาตรวัดความสุขในการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตกรุงเทพมหานคร ด้วยวิธีการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านจิตวิทยาและการวิจัยเชิงคุณภาพ 3 ท่าน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านวัดและประเมิน 1 ท่าน และครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น 1 ท่าน และคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ .06 ถึง 1.00 ได้ 80 ข้อ จาก 99 ข้อคำถาม

ผลการวิเคราะห์ค่าความเที่ยง โดยการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 60 คน (ชาย 16 คนและหญิง 44 คน) พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคของมาตรวัดความสุขในการเรียนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ .967 เมื่อพิจารณาถึงค่าความเที่ยงของแต่ละองค์ประกอบ พบว่า ค่าความเที่ยงของตัวองค์ประกอบด้านการเห็นคุณค่าในตนเองมีค่าสูงที่สุดเท่ากับ .922 และองค์ประกอบด้านการกำกับตนเองในการเรียนรู้มีค่าต่ำที่สุดเท่ากับ .813 และเมื่อพิจารณาความเที่ยงในแต่ละข้อคำถาม พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคอยู่ระหว่าง .770 ถึง .957 และผลการตรวจสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อกระทงแต่ละข้อกับคะแนนรวมของข้อคำถามที่เหลือในมาตรวัด

โดยทุกข้อคำถามที่ผู้วิจัยเลือกจากการตรวจสอบคุณภาพของมาตรวัดเบื้องต้นมีค่า CITC ตั้งแต่ .20 ขึ้นไป โดยแต่ละข้อคำถามมีค่า CITC ระหว่าง .350 - .919

ผลการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของมาตรวัดความสุขในการเรียนด้วยเทคนิคกลุ่มรู้ชุด โดยการวิเคราะห์ด้วยเทคนิค 27% ของกลุ่มตัวอย่าง (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ, 2539) ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ เนื่องจากความสุขในการเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ผจงจิต ไกรถาวร และ กมลรัตน์ กิตติพิมพานนท์, 2557; วิลาวัลย์ กองสะดี, 2562; Khoshnam & Gendavani, 2013; Tabbodi et al., 2015) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 120 คน (ชาย 63 คน หญิง 57 คน) แบ่งเป็นกลุ่มนักเรียนที่มีความสุขในการเรียนสูง ได้แก่ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง จำนวน 60 คน และกลุ่มนักเรียนที่มีความสุขในการเรียนต่ำ ได้แก่ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ จำนวน 60 คน พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ระหว่างกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ ($t = 13.82, p = .05$) แสดงว่า มาตรวัดความสุขในการเรียนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นสามารถจำแนกกลุ่มผู้เรียนที่มีความสุขในการเรียนสูงและต่ำดังตาราง 3

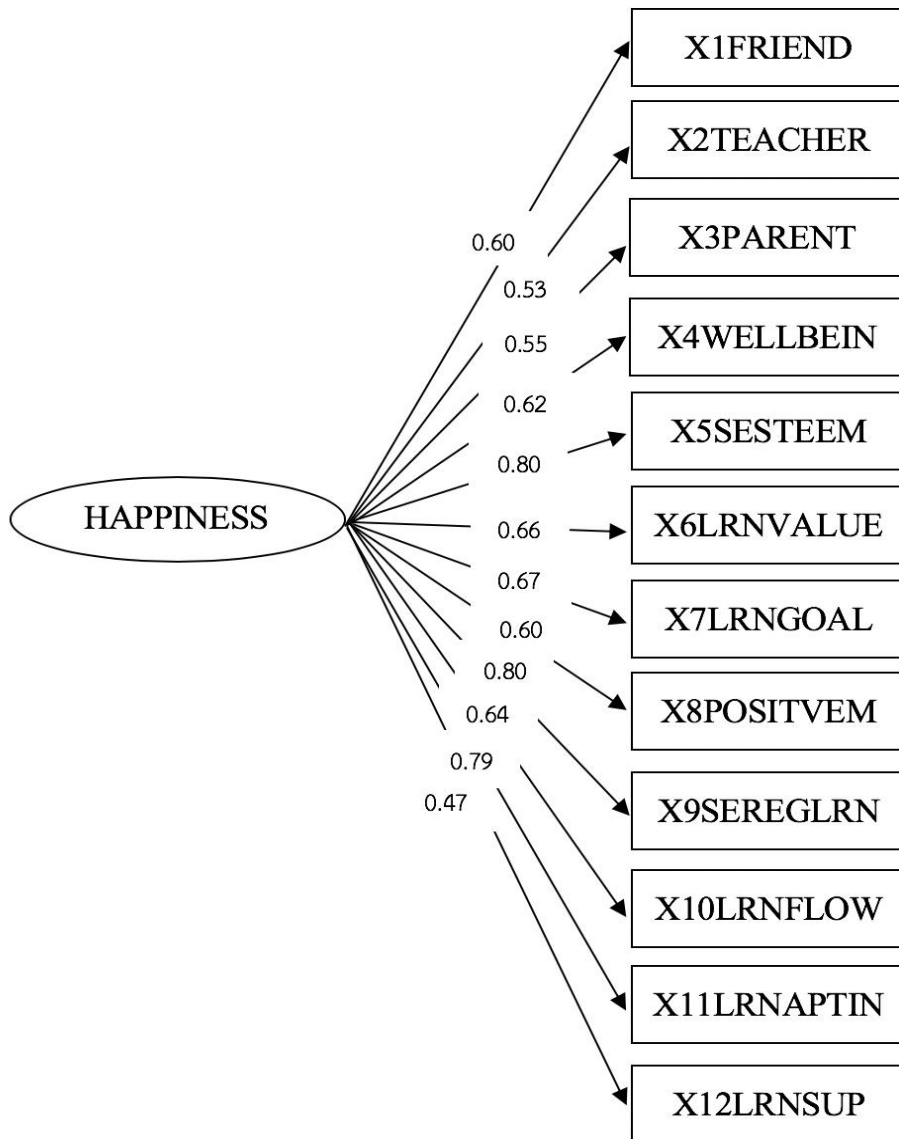
ตาราง 3 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและการทดสอบค่าที (t-test independent groups) (N=120)

องค์ประกอบ	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน				T	p (สองหาง)
	กลุ่มสูง-กลุ่มต่ำ					
	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ			
	M	SD	M	SD		
1. การมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อน	4.11	0.18	2.66	0.25	12.46	.000*
2. การมีความสัมพันธ์ที่ดีกับครู	3.73	0.70	2.84	0.46	2.60	.027*
3. การมีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครอง	4.00	0.68	2.73	1.10	2.39	.038*
4. การมีสุขภาวะทางร่างกายและจิตใจที่แข็งแรงสมบูรณ์	3.68	1.01	2.34	0.53	2.64	.030*
5. การเห็นคุณค่าในตนเอง	4.13	0.07	1.99	0.09	46.08	.000*
6. การเห็นคุณค่าในการเรียนรู้	3.73	0.79	2.34	0.64	2.75	.033*
7. การมีเป้าหมายในการเรียนรู้	4.13	0.08	2.28	0.08	34.60	.000*
8. การมีอารมณ์ทางบวกในการเรียนรู้	4.11	0.07	2.57	0.72	7.03	.000*
9. การกำกับตนเองในการเรียนรู้	3.82	0.17	2.66	0.17	14.16	.000*
10. ภาวะสิ้นไหวในการเรียนรู้	3.57	0.88	2.34	0.55	2.65	.034*
11. การได้เรียนในสิ่งที่ถนัดและสนใจ	3.55	0.98	2.80	0.48	2.38	.030*
12. การได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดีและเอื้อต่อการเรียนรู้	4.09	0.05	2.19	0.07	45.64	.000*
ความสุขในการเรียนของนักเรียน	3.89	0.23	2.48	0.27	13.82	.000*

* $p < .05$

ผลการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดล มาตรวัดความสุขในการเรียนกับกลุ่มนักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตกรุงเทพมหานคร จากทั้ง 4 โรงเรียน (เขตละ 2 โรงเรียน) จำนวนรวมทั้งสิ้น 240 คน (ชาย 119 คน หญิง 121 คน) ผลการวิเคราะห์ให้ข้อค้นพบว่า โมเดลการวัดความสุขในการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขต กรุงเทพมหานครมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2=54.25, df=43, p=.117, CFI=.996, GFI=.964, AGFI=.934, SRMR=.0329, RMSEA=.033, \chi^2/df=1.26$) โดยค่าสัมประสิทธิ์น้ำหนักองค์ประกอบ

มาตรฐานขององค์ประกอบทั้ง 12 องค์ประกอบ มีค่าอยู่ระหว่าง .47 ถึง .80 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และองค์ประกอบแต่ละองค์ประกอบมีความแปรผันร่วมกันมีค่าอยู่ระหว่างร้อยละ .22 ถึง .65 ดังภาพ 2 และตาราง 4

Chi-Square = 54.25, $df = 43$, p value = 0.11664, RMSEA = 0.033

ภาพ 2 โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันขององค์ประกอบของความสุขในการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตกรุงเทพมหานคร

ตาราง 4 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่หนึ่งของโมเดลการวัดความสุขในการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตกรุงเทพมหานคร

ตัวแปร	สปส.น้ำหนัก องค์ประกอบ มาตรฐาน (β)	SE	t	สปส.คะแนน องค์ประกอบ (FS)	R ²
1. ด้านการมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อน	0.602	0.060	9.975*	0.059	0.362
2. ด้านการมีความสัมพันธ์ที่ดีกับครู	0.531	0.062	8.535*	0.023	0.280
3. ด้านการมีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครอง	0.552	0.063	8.762*	0.108	0.306
4. ด้านการมีสุขภาวะทางร่างกายและจิตใจที่แข็งแรงสมบูรณ์	0.616	0.061	10.117*	0.055	0.380
5. ด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง	0.798	0.056	14.302*	0.344	0.642
6. ด้านการเห็นคุณค่าในการเรียนรู้	0.660	0.059	11.216*	0.078	0.436
7. ด้านการมีเป้าหมายในการเรียนรู้	0.674	0.059	11.481*	0.066	0.454
8. ด้านการมีอารมณ์ทางบวกในการเรียนรู้	0.599	0.062	9.615*	0.151	0.358
9. ด้านการกำกับตนเองในการเรียนรู้	0.803	0.055	14.654*	0.121	0.645
10. ด้านภาวะสิ้นไหวในการเรียนรู้	0.640	0.061	10.445*	0.152	0.409
11. ด้านการได้เรียนในสิ่งที่ถนัดและสนใจ	0.793	0.055	14.418*	0.143	0.629
12. ด้านการได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดีและเอื้อต่อการเรียนรู้	0.473	0.063	7.467*	0.048	0.223
ค่าความเที่ยงขององค์ประกอบ (r_c) = 0.856					
ความแปรปรวนเฉลี่ยที่สกัดได้ (r_v) = 0.653					

หมายเหตุ * $p \leq .05$

ผลการพัฒนาเกณฑ์ปกติของมาตรวัดความสุขในการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตกรุงเทพมหานคร ในกลุ่มนักเรียนที่หลากหลายระดับชั้น อายุและเกรดเฉลี่ยจากโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขตที่ 1 และเขตที่ 2 จำนวน 240 คน เป็นหญิง 121 คน ชาย 119 คน เพื่อใช้เปรียบเทียบระดับความสุขในการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นโดยใช้คะแนนที่ปกติ (normalized T-score) ซึ่งเป็นการแปลงคะแนนให้เป็นมาตรฐานในรูปแบบโค้งปกติ 5 ช่วง $< 35 =$ ต่ำ, $35-44 =$ ค่อนข้างต่ำ, $45-55 =$ ปานกลาง, $55-65 =$ ค่อนข้างสูง, $> 65 =$ สูง ผลในการพัฒนาเกณฑ์ปกติในรูปแบบคะแนนที่ปกติอยู่ในช่วง T17.16 – T74.78 ทำให้มาตรวัดความสุขในการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตกรุงเทพมหานครมีเกณฑ์ในการเปรียบเทียบผลคะแนนที่ได้จากการทดสอบที่เป็นมาตรฐาน

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการศึกษากรอบมโนทัศน์ความสุขในการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตกรุงเทพมหานครจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในตอนต้น ให้ข้อค้นพบว่า ความสุขในการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตกรุงเทพมหานครครอบคลุม 10 องค์ประกอบ และผลจากการศึกษาข้อมูลเชิงประจักษ์โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เรียนที่มีความสุขในการเรียน ให้ข้อค้นพบสอดคล้องกับการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจำนวน 9 องค์ประกอบ โดยไม่พบองค์ประกอบการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง และสามารถแบ่งองค์ประกอบความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น ได้เป็น 3 องค์ประกอบ คือ การมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อน การมีความสัมพันธ์ที่ดีกับครู และการมีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครอง รวมถึงพบองค์ประกอบเพิ่มเติม 1 องค์ประกอบ ได้แก่ การได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดีและเอื้อต่อการเรียนรู้ ซึ่งสามารถเชื่อมโยงกับการศึกษาองค์ประกอบของความสุขในการเรียนทั้งในไทยและในต่างประเทศ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 การมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อน องค์ประกอบที่ 2 การมีความสัมพันธ์ที่ดีกับครู และองค์ประกอบที่ 3

การมีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครอง สอดคล้องกับองค์ประกอบความสุขในงานวิจัยการพัฒนาวัยรุ่น การส่งเสริมความสุขในการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักเรียน (อมรรัตน์ วรรณนิยากร, 2545) เช่นเดียวกับการศึกษาการพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักเรียนพบเพิ่มเติมว่า สอดคล้องกับองค์ประกอบที่ 6 การเห็นคุณค่าในการเรียน และองค์ประกอบที่ 11 การได้เรียนในสิ่งที่ถนัดและสนใจ (บพิตร อัสระ, 2550) รวมทั้งการศึกษการพัฒนามาตรวัดความสุขในการเรียนสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายพบว่า สอดคล้องกับองค์ประกอบที่ 5 การเห็นคุณค่าในตนเอง (สำราญ สิริภมมงคล, 2554) นอกจากนี้งานวิจัยการพัฒนมาตรวัดความสุขในการเรียนของนักเรียนอาชีวศึกษา ที่พบว่าสอดคล้องกับอีก 2 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 7 การมีเป้าหมายในการเรียนรู้ และองค์ประกอบที่ 12 การได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดีและเอื้อต่อการเรียนรู้ และจากการศึกษาองค์ประกอบความสุขในงานวิจัยในต่างประเทศ พบว่าการศึกษาผลกระทบของตัวแปรสภาพแวดล้อมทางจิตวิทยาของโรงเรียนที่มีต่อความสุขของวัยรุ่นเกาหลี สอดคล้องกับองค์ประกอบที่ 10 ภาวะสิ้นไหวในการเรียนรู้ (Lee, 2016) และการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนต่อสุขภาวะที่ดี: กรณีศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการศึกษาเชิงบวกสอดคล้องกับองค์ประกอบที่ 8 การมีอารมณ์ทางบวกในการเรียนรู้ (Halliday et al., 2019)

จากการศึกษาองค์ประกอบความสุขในการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตกรุงเทพมหานคร ทั้ง 12 องค์ประกอบส่วนใหญ่มีความสอดคล้องและเชื่อมโยงกับข้อค้นพบจากการศึกษา งานวิจัยที่ผ่านมา และพบว่ามีบางองค์ประกอบที่แตกต่างและเพิ่มเติมจากงานวิจัยที่ผ่านมา คือ (1) องค์ประกอบด้านการมีสุขภาพร่างกายและจิตใจที่แข็งแรงสมบูรณ์ ที่กล่าวถึงการที่ผู้เรียนมีสุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี ได้รับอาหารที่เพียงพอ รวมทั้งการได้รับความสะดวกสบายและมีของใช้ไม่ขาดแคลน และ (2) องค์ประกอบด้านการกำกับตนเองในการเรียนรู้ ที่เน้นการที่ผู้เรียนมีความกระตือรือร้น รู้จักแบ่งเวลาในการเรียนรู้และการทำกิจกรรม รวมทั้งเปิดใจยอมรับและมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาต่าง ๆ และหาแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ นอกจากนี้งานวิจัยในครั้งนี้ ไม่พบองค์ประกอบด้านชุมชนและสังคม คือ ความร่วมมือของชุมชน การมีส่วนร่วมในชุมชน และองค์ประกอบด้านโรงเรียน คือ ความสามารถของผู้บริหาร ความเข้าใจต่อหลักสูตรและระบบการสอน และงบประมาณโรงเรียน เนื่องจากงานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยให้ความสำคัญกับความสุขในการเรียนของผู้เรียนเป็นสำคัญ

ผลการตรวจสอบความตรงจากผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญทั้งในด้านวิจัยและจิตวิทยา ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล รวมทั้งครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา ว่ามาตรวัดความสุขในการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตกรุงเทพมหานครมีความตรงของเนื้อหา รายข้อ โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา/วัตถุประสงค์ มีค่า IOC อยู่ระหว่าง .60 – 1.00

ผลการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ให้ผลยืนยันว่า โมเดลการวัดความสุขในการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตกรุงเทพมหานคร มีผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่หนึ่ง พบว่า ค่าไค-สแควร์ (Chi-square) แตกต่างจากศูนย์ อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($\chi^2=54.25$, $df=43$, $p=.117$, CFI=.996, GFI=.964, AGFI=.934, SRMR=.0329, RMSEA=.033, $\chi^2/df=1.26$) แสดงว่าโมเดลการวัดมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งหมายความว่า มาตรวัดความสุขในการเรียนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความตรงเชิงโครงสร้างตามโมเดลการวิจัยที่ได้จากการสังเคราะห์ มีค่าความเที่ยงขององค์ประกอบเท่ากับ .856 ซึ่งมีความมากกว่า .60 (สุภมาส อังศุโชติ และคณะ, 2552) และค่าเฉลี่ยความแปรปรวนที่สกัดได้เท่ากับ .653 ซึ่งมากกว่า .50 แสดงว่า ตัวแปรแฝงสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรสังเกตได้อย่างเป็นเอกภาพดี และการประเมินโมเดลการวัดพบว่าการนิยามปฏิบัติการตัวแปรแฝงทั้งหมดถูกต้องและเชื่อถือได้ (Fornell & Larcker, 1981; Diamantopoulos

& Sigauw, 2000) เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบของแต่ละองค์ประกอบ พบว่า ทุกองค์ประกอบมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .47 – .80 และเมื่อพิจารณาข้อคำถามรายข้อในแต่ละองค์ประกอบ พบว่า ข้อคำถามส่วนใหญ่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากกว่า .3 ขึ้นไป (สุภมาส อังศุโชติ และคณะ, 2552) และมีส่วนน้อยที่มีค่าไม่ถึง .3 ซึ่งเป็นข้อคำถามทางลบทั้งหมด ทั้งนี้การที่ผู้วิจัยพัฒนามาตรวัดความสุขในการเรียนให้มีทั้งข้อคำถามทางบวกและทางลบเนื่องจากมีนักวิจัยได้เสนอแนะกันมาเป็นเวลานานว่าการสร้างมาตรวัดควรมีทั้งข้อคำถามทางบวกและทางลบ (Knowles & Nathan, 1997; Podsakoff et al., 2003) เพื่อป้องกันความลำเอียงในการตอบแบบ response style โดยเฉพาะอย่างยิ่งความลำเอียงในการตอบแบบยอมรับ (acquiescence bias บางทีเรียกว่า yes-saying) เพราะการมีคำถามทั้งด้านบวก จะทำให้นักวิจัยทราบว่าผู้ตอบเกิดความลำเอียงหรือไม่ โดยถ้าผู้ตอบเห็นด้วยกับข้อคำถามทางบวกและทางลบ ก็แสดงว่าผู้ตอบมีความลำเอียงในการตอบ (Swain et al., 2008) อย่างไรก็ตามข้อคำถามทางลบอาจมีผลทำให้นักเรียนเกิดความสับสนในข้อคำถามได้ (รัชนิวรรณ วิชัยฉนวน และสมรรถพงศ์ ขจรณิ, 2561) สอดคล้องกับแนวคิดของ Sonderen et al. (2013) ที่พบว่าการที่แบบสอบถามมีข้อคำถามทั้งข้อทางบวกและข้อทางลบอาจส่งผลให้ผู้ตอบเกิดความสับสน และประเมินข้อคำถามผิดพลาด และอาจส่งผลต่อโครงสร้างของแบบสอบถามได้ ซึ่งความลำเอียงในการตอบแบบต่าง ๆ ดังนี้ (1) ความลำเอียงในการตอบแบบยอมรับ (acquiescence bias) ผู้ตอบจะเห็นด้วยกับข้อความที่เป็นทางบวกและทางลบ ซึ่งจะทำให้ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามไม่สามารถตีความได้ เพราะผู้ตอบจะเห็นด้วยกับทั้งการชอบ และไม่ชอบในสิ่ง ๆ เดียวกัน (2) ความลำเอียงในการตอบ แบบไม่ตั้งใจ (inattention) ผู้ตอบอาจจะอ่านเร็ว ๆ และมองไม่เห็นคำว่า “ไม่” ที่ปรากฏในข้อคำถาม ทำให้การตอบผิดความหมายไป และ (3) ความลำเอียงในการตอบแบบสับสน (confusion) ข้อคำถามทางลบพบว่าทำให้เกิดความยากของข้อคำถามเพิ่มขึ้นด้วย (Swain et al, 2008)

ผลการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างด้วยเทคนิคกลุ่มรู้ชัด พบว่า จำนวนตัวอย่างวิจัยที่ผ่านเกณฑ์คือนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่าง 3.00 – 4.00 ซึ่งถือว่าเป็นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับดี (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของผจงจิต ไกรถาวร และกมลรัตน์ กิตติพิมพานนท์ (2557) ที่พบว่า ความสุขในการเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และงานวิจัยของวิลาวัลย์ กองสะดี (2552) ที่พบว่า ความสุขในการเรียนเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของธนพล บรรดาศักดิ์ และคณะ (2560) ที่พบว่า กลุ่มนักศึกษาที่อยู่ภายใต้ความกดดัน มีความเครียดในระดับสูง และมีความสุขในการเรียนค่อนข้างน้อย ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ที่ไม่ดี เกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน และทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ด้วยเทคนิคกลุ่มรู้ชัดที่ให้ผลสอดคล้องกันว่า มาตรวัดความสุขในการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตกรุงเทพมหานครมีความตรงเชิงโครงสร้างสามารถจำแนกกลุ่มผู้ที่มีความสุขในการเรียนสูงและต่ำได้ ($t = 13.82, p = .05$)

ผลการตรวจสอบความเที่ยงของมาตรวัด โดยหาค่าความเที่ยงแบบความสอดคล้องภายใน พบว่า มาตรวัดความสุขในการเรียนทั้งฉบับมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของมาตรวัดมีค่าเท่ากับ .967 เมื่อพิจารณาถึงค่าความเที่ยงในระดับองค์ประกอบ พบว่า มาตรวัดที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคขององค์ประกอบทั้ง 12 องค์ประกอบ ที่มีค่าความเที่ยงระหว่าง เท่ากับ .813 – .922 ซึ่งมีค่ามากกว่า .80 ขึ้นไป ถือว่าอยู่ในระดับสูง (วรรณิ แกมเกตุ, 2555) และเมื่อพิจารณาค่าความเที่ยงของข้อคำถามในแต่ละองค์ประกอบมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคระหว่าง .770 – .957 ซึ่งอยู่ในช่วงที่ยอมรับได้ (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2548)

เกณฑ์ปกติของมาตรวัดความสุขในการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตกรุงเทพมหานคร โดยคำนวณค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ คะแนนซี และคะแนนที่ปกติ ซึ่งเป็นการแปลงคะแนนให้เป็นมาตรฐานในรูปโค้งปกติ ผลจากการแปลงพบว่าคะแนนที่ปกติของมาตรวัดความสุขในการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตกรุงเทพมหานครอยู่ในช่วง T17.16 – T74.78 ซึ่งเกณฑ์ปกติดังกล่าวเป็นเกณฑ์ที่สามารถนำไปใช้เปรียบเทียบระดับความมากน้อยของความสุขในการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่เชื่อถือได้ มีกฎเกณฑ์ในการเปรียบเทียบที่เป็นมาตรฐาน นอกจากนี้พบว่างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสุขในการเรียน ได้แก่ การพัฒนามาตรวัดความสุขในการเรียนสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย (สำราญ สิริกมล, 2554) และการพัฒนามาตรวัดความสุขในการเรียนของนักเรียนอาชีวศึกษา (นิศกร เจริญดี, 2561) และงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนามาตรวัดในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การพัฒนามาตรวัดการคิดแก้ปัญหาในบริบทพุทธธรรมของนิสิตนักศึกษาปริญญาตรี (ธนพงศ์ อุทัยรัตน์, 2560) และการพัฒนาเครื่องมือวัดการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครองตามการรับรู้ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ตามแนวคิดการอบรมเลี้ยงดูของ Schaefer (ปิ่นวิทย์ จาตุกัญญาประทีป, 2554) ล้วนนิยมใช้ค่าที่ปกติในการหาเกณฑ์ปกติมาตรฐาน เนื่องจากคะแนนที่เป็นคะแนนมาตรฐานสามารถนำมาบวกลบและเฉลี่ยได้ รวมทั้งมีค่าเหมาะสมในการแปลความหมาย คือ มีค่าตั้งแต่ 0 – 100 มีคะแนนเฉลี่ย 50 ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 10 (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2539) รวมทั้งคะแนนดิบที่แปลงเป็นคะแนนที่ปกติทำให้คะแนนที่แปลงมีความหมายและง่ายต่อความเข้าใจมากขึ้น และสามารถนำคะแนนที่ได้มาเปรียบเทียบกันได้ (เมษา นวลศรี, 2562)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

1.1) การวิจัยนี้มุ่งศึกษาการอบรมโน้มน้าความสุขในการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตกรุงเทพมหานคร ทั้งการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพและปริมาณ ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวอาจมีความเหมือนหรือแตกต่างจากกลุ่มประชากรอื่น ๆ เช่น กลุ่มนักเรียนประถมศึกษา นักศึกษาปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษา หรือกลุ่มที่มีความเฉพาะอื่น ๆ เพื่อขยายองค์ความรู้ที่มีต่อการอบรมโน้มน้าความสุขในการเรียน รวมทั้งศึกษาเปรียบเทียบอย่างมีหลักฐานเชิงประจักษ์ระหว่างความสุขในการเรียนกับตัวแปรทางจิตวิทยาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อศึกษาว่ามีตัวแปรจิตวิทยาใดบ้างที่ช่วยพัฒนาและส่งเสริมความสุขในการเรียนของนักเรียน ทำให้เกิดความเข้าใจต่อความสุขในการเรียนของนักเรียนที่ลึกซึ้งเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ความสุขในการเรียนควรมีการศึกษาในระยะยาว (longitudinal study) เพื่อศึกษาความสุขในการเรียนได้แม่นยำมากขึ้น

1.2) ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบมาตรวัดความสุขในการเรียนในหลากหลายวิธี แต่เพื่อให้เกิดความชัดเจนมากขึ้นในงานวิจัยครั้งต่อไปจึงควรมีการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างด้วยเทคนิคกลุ่มรู้ชัดด้วยกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ เช่น กลุ่มนักเรียนที่มาโรงเรียนเป็นประจำ กลุ่มนักเรียนที่ขาดเรียน กลุ่มนักเรียนที่ชอบทำกิจกรรมของโรงเรียน เป็นต้น เพื่อตรวจสอบ ยืนยัน และขยายผลการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างเมื่อมีการเปลี่ยนกลุ่มตัวอย่าง และการตรวจสอบความตรงตามเกณฑ์สัมพันธของมาตรวัดความสุขในการเรียนกับเครื่องมือวัดความสุขในการเรียนอื่น ๆ ต่อไป

1.3) การพัฒนามาตรวัดความสุขในการเรียนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นอาจจะมีจำนวนข้อคำถามที่ค่อนข้างมากทำให้เวลาที่นักเรียนตอบแบบสอบถามอาจจะไม่มีความสุขเวลาตอบทำให้ข้อมูลที่ได้อาจคลาดเคลื่อนไป ดังนั้น จึงควรพัฒนามาตรวัดความสุขในการเรียนแบบสั้น (short version) ซึ่งมีจำนวนข้อคำถามลดลงเพื่อใช้ได้ง่ายและสะดวกมากขึ้น นอกจากนี้ อาจมีการจัดทำมาตรวัดแบบออนไลน์หรือผ่านแอปพลิเคชันเพื่อสะดวกในการเข้าถึงและให้ผลที่รวดเร็วมากขึ้น

1.4) การศึกษาองค์ประกอบของความสุขในการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตกรุงเทพมหานคร ไม่พบองค์ประกอบด้านชุมชนและสังคม และด้านโรงเรียน แสดงให้เห็นว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตกรุงเทพมหานครไม่ได้ให้ความสำคัญในด้านการมีส่วนร่วมในโรงเรียน และในสังคมชุมชน ดังนั้นจึงควรศึกษาตัวแปรในด้านจิตสำนึกที่มีต่อสังคมและชุมชน

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

2.1) นักวิจัยสามารถนำมาตรวัดความสุขในการเรียนของนักเรียนมาประยุกต์ใช้ในการสำรวจคัดกรอง และประเมินผล รวมถึงการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้ทดสอบ เพื่อประโยชน์ในการศึกษาวิจัยหรือพัฒนาและส่งเสริมความสุขในการเรียนของนักเรียนอย่างมีหลักฐานเชิงประจักษ์ได้ รวมทั้งสามารถนำไปใช้เปรียบเทียบผลคะแนนเพื่อพิจารณาระดับความมากน้อยของความสุขในการเรียนของนักเรียนเป็นรายบุคคลได้ เนื่องจากผลการตรวจสอบคุณภาพของมาตรวัดความสุขในการเรียนมีคุณลักษณะทางจิตมิติที่เหมาะสมด้านความเที่ยง ความตรง และมีเกณฑ์มาตรฐานที่แปลงให้อยู่ในรูปคะแนนที่ปกติ (normalized T-score) ซึ่งสามารถใช้เป็นเกณฑ์ในการเปรียบเทียบคะแนนที่ได้จากการทดสอบ

2.2) นักวิจัย นักพัฒนาโครงการ หรือครู สามารถนำองค์ความรู้ กรอบโมโนทัศน์ และมาตรวัดความสุขในการเรียนที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ไปใช้เพื่อวัดความสุขในการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตกรุงเทพมหานคร หรืออาจประยุกต์ใช้ในการพัฒนาและส่งเสริมความสุขของนักเรียนในระดับชั้นหรือพื้นที่อื่น ๆ ได้ นอกจากนี้สามารถนำมาตรวัดนี้ไปใช้ในการศึกษาเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับองค์ประกอบของความสุขในการเรียน เพื่อแก้ปัญหาหรือให้คำปรึกษากับนักเรียนหรือผู้ปกครอง

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2561). *รายงานการพัฒนาเด็กและเยาวชน ประจำปี 2560*. https://www.dcy.go.th/webnew/upload/download/file_th_20181211144021_1.pdf
- กิตติวดี บุญเชื้อ, ปิตินันท์ สุทธสาร, สุนทร ช่วงสุนิช, และ วิภา ตันทุลพงศ์. (2540). การเรียนรู้มีความสุข. *วารสารเศรษฐศาสตร์*, 26(1), 7-22.
- จุฬาลักษณ์ ผาอ่อน. (2553). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้มีความสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี. https://doi.nrct.go.th/ListDoi/listDetail?Resolve_DOI=10.14457/TRU.the.2010.49
- ฉันทิณี รัตนพันธ์. (2554). *ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ การเรียนรู้มีความสุขกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. มหาวิทยาลัยทักษิณ. <http://kb.tsu.ac.th/jspui/handle/123456789/2372>
- ชาย โพธิ์สิตา. (2550). *ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 3). อัมรินทร์พรินตัง แอนด์พับลิชชิง.
- ทิตินา แคมมณี. (2545). *กระบวนการเรียนรู้ ความหมาย แนวทางการพัฒนา และปัญหาข้อใจ*. พัฒนาคุณภาพวิชาการ.
- ธนพงศ์ อุทัยรัตน์. (2560). *การพัฒนามาตรวัดการคิดแก้ปัญหาในบริบทพุทธธรรมของนิสิตนักศึกษาปริญญาตรี* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR). <https://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/59920>

- ธนพล บรรดาศักดิ์, กนกอร ขาวเวียง, และ นฤมล จันทระเกษม. (2560). ความสุขในการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาล. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 5(1), 357-369.
- นิตากร เจริญดี. (2561). *การพัฒนามาตรวัดความสุขในการเรียนของนักเรียนอาชีวศึกษา* [วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณบัณฑิต]. สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา. http://digital_collect.lib.buu.ac.th/dcms/files/53810153.pdf
- บพิตร อีสระ. (2550). *โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในกรุงเทพมหานคร*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต]. Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR). <https://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/15193>
- ประณต คำฉิม. (2549). *จิตวิทยาวัยรุ่น* [เอกสารที่ไม่ได้ตีพิมพ์]. ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปณณวิทย์ จาตุกัญญาประทีป. (2554). *การพัฒนาเครื่องมือวัดการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครองตามการรับรู้ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ตามแนวคิดการอบรมเลี้ยงดูของ Schaefer* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต]. Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR). <https://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/50093>
- ผจงจิต ไกรถาวร และ กมลรัตน์ กิตติพิมพานนท์. (2557). ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสถาบัน ความสุขในการเรียน สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอน และผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต. *วารสารรามธิบดีพยาบาลสาร*, 20(3), 415-429.
- แพรวพรรณ พิเศษ. (2548). *โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต]. สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา. <http://webopac.lib.buu.ac.th/catalog/BibItem.aspx?BibID=b00215251>
- เมษา นวลศรี. (2562). การพัฒนาเกณฑ์ปกติของแบบวัดพหุมิติความเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 11(3), 143-155.
- เยาวเรศ ภัคจิตตร. (2557, 30 กรกฎาคม). Active Learning กับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. *วันส่งเสริมวิชาการสู่คุณภาพการเรียนการสอน* [การเสวนาทางวิชาการ]. หอประชุมมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์. http://apr.nsruc.ac.th/Act_learn/myfile/27022015155130_article.docx
- รัชนิวรรณ วนิชย์ถนอม และ สมรรถพงศ์ ขจรมณี. (2561). อิทธิพลของข้อคำถามทางบวกและลบและการเรียงลำดับของสเกลการประเมินที่ส่งผลต่อคะแนนเฉลี่ยและโครงสร้างองค์ประกอบของแบบประเมินบุคลิกภาพ. *วารสารสมาคมนักวิจัย*, 23(3), 30-40.
- ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. (2539). *เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้*. ชมรมเด็ก.
- วรรณิ์ แกมเกตุ. (2555). *วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). ภาควิชาและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิลาวัลย์ กองสะดี. (2552). *ปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษารหัส 52 คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยราชพฤกษ์ ปีการศึกษา 2552*. สาขาวิชาการตลาด คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยราชพฤกษ์.
- คันสนีย์ ฉัตรคุปต์. (2544). *การเรียนรู้อย่างมีความสุข : สารเคมีในสมองกับความสุขในการเรียนรู้*. สยามสปอร์ต ซินดิเคต.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2548). *การทดสอบแบบดั้งเดิม*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมนึก ภัททิยธนี. (2546). *การวัดผลการศึกษา*. ประสานการพิมพ์.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). *หลักสูตรแกนกลางพุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: คุรุสภา
ลาดพร้าว.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562, 20 สิงหาคม). 5 อันดับปัญหาเด็กไทย.
<https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/844522>

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2540). *โครงการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน: ทฤษฎีการ
เรียนรู้อย่างมีความสุข ต้นแบบการเรียนรู้ทางด้านหลักทฤษฎีและแนวทางปฏิบัติ*. ไอเดีย สแควร์.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2544). *เรียนอย่างนี้มีความสุข : บันทึกของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษา*. พิมพ์ดี.

สำนักงานส่งเสริมสุขภาพ. (2560). *เด็กไทยเรียนหนักสุดในโลก-เครียดพ่อแม่กดดัน-แบกความหวังของคนรอบข้าง*.
<https://www.tcijthai.com/news/2019/19/scoop/9226>

สำราญ สิริภมมมงคล. (2554). *การพัฒนามาตรวัดความสุขในการเรียนสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย*.
[วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต]. Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR).
<https://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/35685>

สุชุมาล อุดม. (2548). *ความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนรู้อย่างมีความสุขกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน
มัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต]. ศูนย์
ข้อมูลการวิจัย Digital "วช." <https://dric.nrct.go.th/index.php?/Search/SearchDetail/164116>

สุภมาศ อังศุโชติ, สมถวิล วิจิตรวรรณ และ รัชนิภา ภิญโญภา. (2552). *สถิติวิเคราะห์สำหรับวิจัยทาง
สังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์: เทคนิคการใช้โปรแกรม LISREL*. เจริญดีมั่นคงการพิมพ์.

อมรรัตน์ วรรณนิยากร. (2545). *การพัฒนาตัวบ่งชี้การส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุข* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต]. CMU Intellectual Repository. <http://cmuir.cmu.ac.th/jspui/handle/6653943832/24731>

อรรณพ มากสุข. (2555). *ปัจจัยบางประการที่สัมพันธ์กับการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในจังหวัดสงขลา* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต]. ฐานข้อมูลคลังปัญญา มหาวิทยาลัยทักษิณ.
<http://kb.tsu.ac.th/jspui/handle/123456789/2780>

ภาษาอังกฤษ

Barnes, D. (1989). *Active Learning*. Leeds University TVEI Support Project.

Bonwell, C. C., & Eison, J. A. (1991). *Active learning: Creating excitement in the classroom*.
1991 ASHE-ERIC Higher Education Reports. The George Washington University, School
of Education and Human Development, Washington DC. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED336049.pdf>

Cannon, R. (2000). *Guide to support the implementation of the learning and teaching plan
year 2000*. The University of Adelaide.

Choi, C., Lee, J., Yoo, M. S., & Ko, E. (2019). South Korean children's academic achievement
and subjective well-being: The mediation of academic stress and the moderation of
perceived fairness of parents and teachers. *Children and Youth Services
Review*, 100(2019), 22-30. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2019.02.004>

- Crisp, B. R., Swerissen, H., & Duckett, S. J. (2000). Four approaches to capacity building in health: Consequences for measurement and accountability. *Health Promotion International*, 15(2), 99-107.
- Diamantopoulos, A., & Siguaw, J. A. (2000). *Introducing LISREL: A guide for the uninitiated*. Sage.
- Diener, E., Suh, E. M., Lucas, R. E., & Smith, H. L. (1999). Subjective well-being: Three decades of progress. *Psychological Bulletin*, 125(2), 276-302.
- Erikson, E. H. (1968). Life cycle. In W. A. Darity Jr. (Ed.), *International Encyclopedia of The Social Sciences* (Vol. 9, pp. 286-292). Macmillan.
- Fornell, C., & Larcker, D. F. (1981). Structural equation models with unobservable variables and measurement error: Algebra and statistics. *Journal of Marketing Research*. 18(3), 382-388. <https://doi.org/10.2307/3150980>
- Gardner, H. (1993). *Multiple Intelligences: The theory in practice*, a reader. Basic Books.
- Gilman, R., & Huebner, E. S. (2006). Characteristics of adolescents who report very high life satisfaction. *Journal of Youth and Adolescence*, 35(3), 293-301.
- Gökalp, M. (2020). Investigation of relationship between subjective well-being levels and academic achievements of university students according to various variables. *Cypriot Journal of Educational Sciences*, 15(3), 532-539.
- Hair, J. F. (2010). *Multivariate data analysis: A global perspective*. (7th ed.). Prentice Hall.
- Halliday, A. J., Kern, M. L., Garrett, D. K., & Turnbull, D. K. (2019). The student voice in well-being: A case study of participatory action research in positive education. *Educational Action Research*, 27(2), 173-196.
- Khoshnam, A. H., Ghamari, M., & Gendavani, A. G. (2013). The relationship between intrinsic motivation and happiness with academic achievement in high school students. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 3(11), 330-336. <https://doi.org/10.6007/IJARBS/FV3-I11/342>
- Knowles, E. S., & Nathan, K. T. (1997). Acquiescent responding in self-reports: Cognitive style or social concern?. *Journal of research in personality*, 31(2), 293-301.
- Lee, Ji-Ah. (2016). Impact of school psychological environment variables on happiness of Korean youths. *Japanese Psychological Research*, 58(4), 310-319.
- McCombs, B., & Whistler, J. (1997). *The learner-centered classroom and school: Strategies for in-creasing student motivation and achievement*. Jossey-Bass.
- Piaget, J. (1964). Part I: Cognitive development in children-- Piaget development and learning. *Journal of Research in Science Teaching*, 2(3), 176-186.
- Piaget, J. (1971). The theory of stages in cognitive development In D. R. Green, M. P. Ford, & G. B. Flamer, *Measurement and Piaget*. McGraw-Hill.

- Podsakoff, P. M., MacKenzie, S. B., Lee, J. Y., & Podsakoff, N. P. (2003). Common method biases in behavioral research: A critical review of the literature and recommended remedies. *Journal of Applied Psychology*, 88(5), 879-903.
- Rogers, C. R. (1983). *As a teacher, can I be myself? In Freedom to learn for the 80's*. Charles E. Merrill.
- Seligman, M. (2010). Flourish: Positive psychology and positive interventions. *The Tanner Lectures on Human Values*, 31(4), 1-56.
- Seligman, M. (2011). *Flourish: A visionary new understanding of happiness and well-being*, Free Press.
- Sonderen, E., Sanderman, R. & Coyne, J.C. (2013). Ineffectiveness of reverse wording of questionnaire items: Let's learn from cows in the rain. *PLoS ONE*, 8(7), e68967. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0068967>
- Swain, S.D., Weathers, D., & Niedrich, R.W. (2008). Assessing three sources of misresponse to reversed Likert items. *Journal of Marketing Research*, 45(1), 116-131.
- Tabbodi, M., Rahgozar, H., & Makki Abadi, M. M. (2015). The relationship between happiness and academic achievements. *European Online Journal of Natural and Social Sciences: Proceedings*, 4(1s), 235-241.
- Winterbottom, M. (2020). *Active learning*. Cambridge Assessment International Education. <https://www.cambridgeinternational.org/Images/271174-active-learning.pdf>
- Zaker, A., Dadsetan, A., Nasiri, Z., Azimi, S., & Rahnama, F. (2016). Effectiveness of happiness on self-efficacy of students. *Electronic Journal of Biology*, 12(4), 333-336.

Translated Thai References

- Angsuchoti, S., Wijitwanna, S., & Pinyopa, R. (2009). *statistical analysis for social science and behavioral science research: Techniques for using LISREL program*. Charoendeemankongkarnpim. (In Thai)
- Boonsue, K., Suttasan, P., Choungsuwanit, S., & Tantunlapong, W. (1997). Happiness in learning. *Journal of Education Studies*, 26(1), 7-22. (In Thai)
- Bundasak, T., Chaowiang, K., & Jangasem, N. (2017). Happily learning among nursing students. *The Journal of MCU Peace Studies*, 5(1), 357-369. (In Thai)
- Charoendee, N. (2018). *A scale development of happiness in learning of vocational students*. [Doctoral Dissertation]. Burapha University Library. http://digital_collect.lib.buu.ac.th/dcms/files/53810153.pdf (In Thai)
- Chatkhup, S. (2001). *Happy Learning: Chemicals in the brain and happiness in learning*. Siam Sport Sydicate. (In Thai)
- Department of Children and Youth, Ministry of Social Development and Human Security. (2018). *Child and youth development report 2017*. https://www.dcy.go.th/webnew/upload/download/file_th_20181211144021_1.pdf (In Thai)

- Isara, B. (2007). *The development of a causal model of learning with happiness for twelfth grade students in Bangkok metropolis* [Master's thesis]. Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR). <https://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/15193> (In Thai)
- Jatukannyaprateep, P. (2015). *The development of child's perception of parenting measurement for lower secondary school students based on Schaefer concept* [Master's thesis]. Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR). <https://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/50093> (In Thai)
- Kaemkate, W. (2012). *Research methodology in behavioral sciences* (3rd ed.). Department of Educational Research and Psychology. Faculty of Education, Chulalongkorn University. (In Thai)
- Kaemmanee, T. (2002). *Learning process meaning development guidelines and grievance*. Academic Development. (In Thai)
- Kanjanawasee, S. (2001). *Classical test theory* (4th ed.). Chulalongkorn University. (In Thai)
- Kaochim, P. (2006). *Adolescent Psychology* [Unpublished manuscript]. Department of Psychology, Srinakharinwirot University. (In Thai)
- Kongsadee, W. (2009). *Factors to accomplish in study of student code 52 in Faculty of Business Administration at Rajapruk University*. Department of Marketing, Faculty of Business Administration, Rajapruk University. (In Thai)
- Kraithaworn, P., & Kittipimpanon, K. (2014). The relationship among sense of university belonging, happiness in learning, learning-facilitating environment, and academic achievement among undergraduate nursing science students. *Ramathibodi Nursing Journal*, 20(3), 415-429. (In Thai)
- Marksuk, O. (2012). *Factors related with healthy learning of Mathayomsueksa 1 students in Songkhla province* [Master's thesis]. Thaksin University Knowledge Bank. <http://kb.tsu.ac.th/jspui/handle/123456789/2780> (In Thai)
- Nuansri, M. (2019). Development of a norm of multidimensional responsible citizenship scale of lower secondary school students. *Journal of Graduate Studies Valayalongkorn Rajabhat University*, 11(3), 143-155. (In Thai)
- Office of National Education Commission. (1997). *Teaching and learning development project: theory of happiness in learning, learning theory and practice model*. Idea Square. (In Thai)
- Office of National Education Commission. (2001). *Learning like this makes happiness: Notes of high school students*. Pimdee. (In Thai)
- Office of Thai Health Promotion. (2017). Thai children study hard in the world-stressed by parents-carrying the hope of those around. <https://www.tcijthai.com/news/2019/19/scoop/9226> (In Thai)
- Office of the Basic Education Commission. (2008). *Core curriculum, B.E. 2551*. The Teachers' Council of Thailand. (In Thai)

- Office of the Basic Education Commission. (2019, August 20). *Top 5 problems for Thai children*.
<https://www.tcijthai.com/news/2019/19/scoop/9226> (In Thai)
- Pakdeejit, Y. (2014, July 30). Active learning with learning in the 21st century. *Promote Academics Towards Teaching Quality's Day* [Symposium]. Nakhon Sawan Rajabhat University's Hall. http://apr.nsruc.ac.th/Act_learn/myfile/27022015155130_article.docx (In Thai)
- Pattiyatane, S. (2003). *Assessment of education*. Prasarnkarnpim. (In Thai)
- Pha-on, J. (2010). *Factors affection happy learning of Matthayomsuksa 3 students under Saraburi Educational Service Area Office* [Master's thesis]. Thepsatri Rajabhat University. https://doi.nrct.go.th/ListDoi/listDetail?Resolve_DOI=10.14457/TRU.the.2010.49 (In Thai)
- Phothisita, C. (2007). *Science and Art of Qualitative Research*. (3th ed.). Amarin Printing and Publishing. (In Thai)
- Piset, P. (2005). *The causal relationship model of factors affecting learning with happiness for Matthayomsuksa two students* [Master's thesis]. Burapha University Library. <http://webopac.lib.buu.ac.th/catalog/Bibltem.aspx?BibID=b00215251> (In Thai)
- Rattanapun, C. (2011). *The relationships between emotional intelligence happy learning and academic achievement of the mathayomsuksa 2 students in The Secondary Educational Service Area Office 12 Nakornsri Thammarat province* [Master's thesis]. Thaksin University. <http://kb.tsu.ac.th/jspui/handle/123456789/2372> (In Thai)
- Sai Yot, L. & Sai Yot, A. (1996). *Techniques for measuring in learning*. Chomromdek. (In Thai)
- Siriphakhamongkhon, S. (2011). *A development of learning happiness scales for high school students* [Doctoral dissertation]. Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR). <https://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/35685> (In Thai)
- Thatsaneeyakorn, A. (2002). *Developing indicators of students' pleasure learning support* [Master's thesis]. CMU Intellectual Repository. <http://cmuir.cmu.ac.th/jspui/handle/6653943832/24731> (In Thai)
- Udom, S. (2005). *The relationship between happy learning and learning achievement of the lower secondary education students in the demonstration school of the Faculty of Education, Khon Kaen University* [Master's thesis]. National Research Council of Thailand (NRCT). <https://dric.nrct.go.th/index.php?/Search/SearchDetail/164116> (In Thai)
- Uthayaratana, T. (2017). *The scale development of problem solving within the context of Buddha Dhamma for undergraduate students* [Doctoral dissertation]. Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR). <https://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/59920> (In Thai)
- Wanichtanom, R., & Khajohnmanee, S. (2018). Effects of item wordings and types of scale to scale scores and factor structure of personality inventory. *Journal of the Association of Researchers*, 23(3), 30-40. (In Thai)